

Oslo kommune

Byrådsavdeling for byutvikling

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
line-synnove.bystrom@kmd.dep.no

Dato: 01.03.2016

Deres ref:	Vår ref (saksnr):	Saksbeh:	Arkivkode:
Line Synnøve Bystrøm	201601152-1		730

UTTALELSE TIL RAPPORT OM KONSEKVENSER AV Å ENDRE ELLER FJERNE TILKNYTNINGSPLIKT TIL FJERNVARME

Det vises til rapport om konsekvenser av å endre eller fjerne tilknytningsplikten til fjernvarme (Thema Consulting Group rapportnr:2015-26) utarbeidet av Thema Consulting Group i samarbeid med Norsk Energi på oppdrag fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Høringsfrist er 1. mars 2016.

På vegne av Oslo kommune avgis følgende uttalelse:

Utnytting av spillvarme ikke inntatt som premiss

Oslo kommune vokser. Kommuneplanen «Oslo mot 2030 - smart, trygg og grønn» og kommunens klima- og energistrategi «Det grønne skiftet» viser hvordan befolkningsøkningen skal håndteres på en bærekraftig måte. Noen av de tiltakene som skisseres er energieffektivisering og optimalisering av energisystemet. Et viktig element i denne sammenheng er at kommunen får utnyttet spillvarmen. I rapporten fra Thema er det ikke sett på viktigheten av fjernvarme for utnyttning av spillvarme som særlig kommer fra avfallsforbrenning, men også fra bygg og produksjonsvirksomhet. Dette anses som en alvorlig mangel ved rapporten. For Oslo kommune oppleves tilknytningsplikten som et sentralt styringsverktøy for å få til en god og langsiktig utvikling av energisystemet. Videre er tilknytningsplikten et virkemiddel for å oppnå et volum for fjernvarmeleverandøren som sikrer en god og effektiv utnyttelse av spillvarmen og allerede etablert teknisk infrastruktur.

Tilknytningsplikten som virkemiddel for Oslo kommune

I Klima- og energistrategien for Oslo, foreslås det at det etableres lokale mikroenergisystem som kan gjøre det mulig å utnytte spillvarme lokalt. Vi ser for oss lokale mikrosystemer som tilrettelegger for utveksling av varme og kjøling mellom bygg og anlegg innenfor avgrensede geografiske områder og at disse mikrosystemene knyttes til det sentrale fjernvarmesystemet. Fjernvarmeinfrastrukturen vil gjøre det mulig å optimalisere og effektivisere energiforbruket, sørger for en sikker leveranse av varme året rundt og gjør det mulig å utvikle et dynamisk energisystem som er tilpasset byutviklingen. Tilknytningsplikten oppleves som et viktig virkemiddel for å oppnå en slik utvikling.

I takt med at transportsektorene gradvis skal over på fornybare energikilder som bl.a. elektrisitet, vil det oppstå et økt behov for effektleveranser fra elsystemet. Å tilrettelegge for

økt effekt i Osloregionen vil kreve svært store investeringer. Det er behov for i større grad å se energisystemene i sammenheng. En riktig utnyttelse av fjernvarmesystemet vil redusere effektbehovet i strømmettet. For at vi skal få en effektiv energiutnyttelse må kommunen ta rollen som førende part i arbeidet med å etablere et helhetlig energisystem for kommunen. Skal kommunen klare dette må den ha gode virkemidler. Tilknytningsplikten oppleves som et slikt mulig virkemiddel.

Forslag til justeringer av regelverket om fjernvarme og tilknytningsplikt

Ovenfor er nevnt behovet for å se energisystemet i et mer helhetlig perspektiv. Etter hvert som temperaturene øker og byggene blir bedre isolert vil behovet for kjøling av bygg øke. Dette er også en viktig premis i planleggingen av fremtidens energisystem. Vi trenger et regelverk som regulerer hele energisystemet, og ikke bare deler av det. Kommunen bør ha anledning til å stille krav om at en fjernvarmeleverandør som gis konsesjon i et område også har en plikt til å levere kjøling. Det er ikke tilfelle i dag, og har ført til en del uheldige situasjoner, bl.a. skjemmende midlertidige anlegg.

Som nevnt over har tilknytningsplikten et stort potensiale som styringsverktøy for kommunen. Ordningen byr imidlertid, slik den fungerer i dag, på en rekke utfordringer, herunder manglende forutsigbarhet for planmyndigheten og utbyggere.

I dag mangler kommunen virkemidler for å styre utviklingen av fjernvarmesystemet i tråd med kommunens overordnede energistrategier og arealplanlegging dersom fjernvarmekonsesjonæren ikke er lydhør for kommunens ønsker og målsetninger. For å sikre at tilknytningsplikten blir det virkemidlet som kommunen trenger for å oppnå en robust og klimavennlig byutvikling, foreslås følgende justeringer av regelverket:

Konsesjonsmyndigheten bør overføres til kommunen

I større bykommuner er det kommunen selv som har de beste forutsetningene til å vurdere hvor fjernvarmenettet bør utvikles, og hvor det bør gis konsesjon for fjernvarme. Kommunen vet også best hvilke vilkår som bør settes i forbindelse med at det gis konsesjon. Det foreslås at konsesjonsmyndigheten overføres til de kommunene som ønsker det.

Leveringsplikt

Fjernvarmesystemet oppleves som lite balansert når tilknytningsplikten ikke innebærer en leveringsplikt for fjernvarmeleverandøren innenfor konsesjonsområdet. En leveringsplikt vil tvinge fjernvarmeleverandøren til å foreta grundige og realistiske vurderinger i arbeidet med å utarbeide en konsesjonssøknad. Det bør ikke søkes om eller tildeles konsesjon i et område hvor fjernvarmeleverandøren ikke ser for seg å kunne bygge ut tilbudet. En leveringsplikt vil på denne måten skape forutsigbarhet både for kommunen og for utbyggere. En leveringsplikt kan begrenses slik at den opphører ved tilkoblingskostnader over et gitt nivå fastsatt i konsesjonen. Leveringsplikt kan også tas inn som et vilkår i konsesjon.

Dersom Oslo kommune ikke blir gitt konsesjonsmyndighet må kommunen gis alternative virkemidler

For det tilfelle at Oslo kommune ikke blir konsesjonsmyndighet, må kommunen gis tydeligere virkemidler for å kunne styre utviklingen av fjernvarmenettet. Følgende virkemidler er aktuelle:

- a. Dersom konsesjonæren velger å ikke levere fjernvarme til ett eller flere prosjekt som ligger innenfor konsesjonsområdet, må kommunen ha virkemidler som muliggjør at konsesjonæren mister sin konsesjon og/eller at rettighetene etter konsesjonen kan overføres til en annen aktør.

- b. Tidlig og forpliktende dialog mellom kommunen og konsesjonær er en forutsetning for å sikre en forutsigbar og god planlegging. Partenes ansvar for å delta i en slik dialog må stadfestes. I tillegg må det kunne settes frister for fjernvarmeleverandørens tilbakemeldinger på henvendelser fra kommunen, og kommunen må gis muligheter til å iverksette sanksjoner dersom fjernvarmeleverandøren ikke kommer på banen.

Endringer i teknisk forskrift og betydninger for energibruken

Endringer i teknisk forskrift trådte ikraft 01.01.2016. De nye energireglene har viktige endringer for kravene til energiforsyning, blant annet:

- Kravet om fornybarandel er fjernet
- Det er ikke tillatt å installere varmeløsninger for fossilt brensel.
- Bygg under 1000 m² kan bruke strøm til oppvarming.

Vi er bekymret for endringenes konsekvenser for kommunens muligheter til å styre energisystemutviklingen i kommunen. Det vises for det første til fjerningen av kravet om fornybarandel. Denne ga begrensinger for mengden direktevirkende el som kunne benyttes til oppvarming. For det andre vises det til kravet om energifleksibilitet. I veiledningen til forskriften settes kravet til bruk av energifleksible systemer til bare 50 % av netto varmebehov. Dette innebærer at 50 % av oppvarmingsbehovet kan dekkes med elektrisitet. Kommunen frykter at disse justeringene vil styre energibruken bort fra alternativ fornybar energiproduksjon og fjernvarme og over på elektrisitet. Gitt den forventede befolkningsøkningen i Oslo vil dette føre til økt elforbruk og et økt effektbehov som vil føre til et behov for oppjustering av el-infrastrukturen. Videre er vi bekymret for at konsekvensen av endringene i forskriften også vil bli at vi ikke får utnyttet optimalt spillvarmen fra avfallsforbrenningen og den allerede etablerte fjernvarmeinfrastrukturen. Kommunen er også bekymret for at en økning i bruk av elektrisitet til oppvarming vil undergrave kommunens mulighet for å tilrettelegge for mikroenergisystemer for nettopp å kunne optimalisere energisystemet i Oslo. Dersom regelverket blir stående som det gjør i dag, er behovet for en tilpasset tilknytningsplikt enda viktigere enn den var før regelverket trådte ikraft.

Med hilsen

Hanna E. Marcussen
byråd for byutvikling

Lan Marie Nguyen Berg
byråd for miljø og samferdsel

Godkjent og ekspedert elektronisk

Kopi til: Plan- og bygningsetaten